

DEMNITATE, CONȘTIINȚĂ ȘI LIBERTATE RELIGIOASĂ ÎN CARTEA PROFETULUI DANIEL

Bogdan Emanuel RĂDUȚ

Istoric

Uniunea Bisericilor Creștine după Evanghelie din România

emy_radut@yahoo.com

Abstract: Dignity, Conscience and Religious Freedom in the Book of Daniel the Prophet

The book of Daniel is in the Old Testament of the Bible and is divided into two main parts: the story (chapters 1 to 6), and the prophecies (chapters 7 to 12). In the first part - the story - we find three particular situations in which the Religious freedom and the freedom of conscience is being challenged in the cases of few Hebrew men in a foreign country. From their experience which is recorded on the pages of the Holy Scriptures we can learn how to defend the human dignity, someone's own dignity and the Religious freedom of every person.

Keywords: Daniel, Bible, Old Testament, human dignity, religious freedom

1. Argument

Omenirea este fascinată de evenimente apocaliptice, pe nedrept numite așa, și are o imaginație bogată în direcția aceasta. De-a lungul secolelor, cartea profetului Daniel a fascinat¹ cititorii Bibliei atrași de profeții și de sfârșitul vremurilor, în același timp ocupând un loc însemnat în esatologie și profetologie. Însă, în conținutul ei se găsește mai mult decât profeții, un spațiu însemnat fiind narațiune istorică. De fapt, ea prezintă un Dumnezeu implicat în istorie, care cunoaște și conduce istoria lumii.

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Prophetic symbols in the book of prophet Daniel", în *Dialogo. Religion and Society: Agreements & Controversies. Proceedings of the annual Conferences on the Dialogue between Science and Theology*, vol. 3, nr. 1. nov. 2016, EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina. Powered by: RCDST (Research Center on the Dialogue between Science & Theology), Ovidius University of Constanta. Romania, pp. 297-304.

Daniel a fost un tânăr evreu, luat prizonier de război și ajuns demnitar în două imperii succesive, cel babilonian și cel medo-persan. De aceea, în prima jumătate a cărții, Daniel relatează câteva episoade istorice de însemnătate pentru viața lui personală, dar și pentru viața poporului din captivitate. În aceste relatări se observă lupta pentru păstrarea libertății religioase și de conștiință, ce fac parte din demnitatea umană. Bineînțeles că în acele vremuri nu se folosea această terminologie specifică contemporaneității, dar istoriile de viață de atunci se pot calibra pe acest domeniu.

De aceea, o privire asupra acestei cărți, în cheia stabilită deja, va ajuta la înțelegerea că în toate veacurile, timpurile și culturile, libertatea religioasă și de conștiință, dar și demnitatea umană, au fost și sunt supuse la numeroase provocări. Iar aceste provocări pendulează între respectarea și nerespectarea lor.

2. Generalități introductive la cartea Daniel

Pentru înțelegerea contextului problematicii demnității, conștiinței și libertății în cartea Daniel, este necesară cunoașterea câtorva generalități despre autor, datarea cărții, canonicitate și conținut.

În privința autorului, încă din titlul cărții se înțelege că acesta a fost Daniel. Dar „despre acest om extraordinar știm foarte puține lucruri”² și „cunoștințele noastre despre proorocul Daniel provin aproape în întregime din această carte”³. Istoria cărții Daniel se încadrează între anii 605 î.Cr., ce semnifică prima deportare a evreilor în robia babiloniană⁴, și 535 î.Cr., consemnarea împăratului persan Cir (Cirus). Părerea cea mai răspândită este că Daniel avea undeva la 16 ani când a ajuns rob în Babilon. La aceasta se adaugă anii după succesiunea împăraților și a

2 Daniel Brânzei, *Daniel*, în *Biblia cu explicații*, Christian Aid Ministries, Ohio, SUA, 1998, p. 53.

3 *** , *Biblia de studiu pentru o viață deplină*, Life Publishers, Oradea, 2004, p. 1143.

4 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Prophetic symbols in the book of prophet Daniel”, în *Dialogo. Religion and Society: Agreements & Controversies. Proceedings of the annual Conferences on the Dialogue between Science and Theology*, vol. 3, nr. 1, nov. 2016, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina. Powered by: RCDST (Research Center on the Dialogue between Science & Theology), Ovidius University of Constanta. Romania, pp. 297-304; Idem, “Elements of the biblical-religious philosophy regarding the causes of destruction of Jerusalem and the Temple from Jerusalem in view of the American author Ellen G. White”, în *Proceedings of The 3rd Virtual Conference QUAESTI (QUAESTI-2015)*, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina, Slovak Republic, vol. 3, issue 1, 2015, pp. 199-205.

evenimentelor, pentru ca în groapa cu lei să aibă undeva la peste 80 de ani. Astfel, Daniel trăiește toată perioada de 70 de ani a exilului babilonian, unde a fost un „om de stat și profet”⁵. A murit în Susa la o vârstă înaintată, de peste 90 de ani.

Se pot enumera și câteva însușiri ale caracterului lui Daniel, precum:

1. Un om sfânt.
2. Marele profet al captivității.
3. Un mare om de stat credincios, ajutor al împăraților.
4. Omul credinței curate.
5. Omul minunilor.
6. Omul talentat.
7. Omul care nu s-a răzbunat pe dușmanii săi.
8. Profetul mesianic, al crucificării lui Isus.⁶

Faptul că scriitorul cărții este însuși Daniel poate fi susținut și de câteva argumente:

- În a doua parte a cărții este arătat că a fost scrisă de către Daniel (12:4);
- Întreaga carte constituie o unitate clară;
- Cartea reflectă cadrul imperiilor asirian, babilonian și persan;
- Referința lui Daniel despre Nebucadnețar, ca un edilitar, nu putea proveni de la un autor din secolele mai târzii, care nu a cunoscut gloria construcțiilor din Babilon;
- Descoperiri arheologice au dovedit că Belșatar a fost lăsat rege în Babilon de către tatăl său, Nabonidus [...];
- Mai presus de toate, Domnul Isus afirmă că profetul Daniel a prezis despre urâciunea pustiirii asupra Templului din Ierusalim (Matei 24:15; Marcu 13:14).⁷

În privința datării cărții, majoritatea comentatorilor biblici susțin că aceasta a fost scrisă în timpul vieții lui. De exemplu, unii o plasează în secolul VI î.Cr.:

5 Samuel J. Schultz, *Călătorie prin Vechiul Testament*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2008, p. 455.

6 Ioan Truța, *Istoria Sfintelor Scripturi. Vol. I. Vechiul Testament*, Editura Uniunii Comunităților Creștine Baptiste din România, București, 1981, p. 500.

7 Vasile Talpoș, *Studiu introductiv în profeția Vechiului Testament*, Editura Cartea Universitară, București, 2006, p. 241.

Conținutul cărții lui Daniel arată că a fost scrisă în secolul al șaselea î.Cr. de către Daniel, care a trăit în timpul acelor evenimente. Despre Daniel se afirmă de mai multe ori că a primit revelația lui Dumnezeu. El a luat parte la multe dintre evenimentele istorice consemnate în carte. Domnul Însuși i-a atribuit lui Daniel paternitatea cărții (Mat. 24:15⁸). Familiaritatea lui Daniel cu persoanele despre care este vorba în carte, cu evenimentele istorice și cu obiceiurile menționate este o dovadă că această carte a fost scrisă în secolul al șaselea.⁹

Iar alții fac o diferență notabilă între datarea teologiei conservatoare față de cea a teologiei liberale:

În ce privește datarea cărții Daniel, opiniile variază de-a lungul unui spectru foarte cuprinzător, începând cu secolul 6 și până în secolul 2 î.Cr. Liberalii și adepții acestora sunt aproape unanimi în opinia că textul cărții Daniel în forma actuală ar data din perioada macabeilor. Ei consideră că scopul general al cărții ar fi fost de a-i încuraja pe evreii în timpul groaznicelor excese antisemite comise de Antioh Epifanul¹⁰.

Cei ce cred că Dumnezeu poate inspira nu doar profețiile generale cu privire la imperii ce încă nu se cunoșteau la acea dată (Imperiul Grec și cel Roman), dar poate inspira profeții să redea detalii legate de perioada greacă ce avea să apară pe scena istoriei abia după vreo câteva secole (cap. 11) – ei bine, aceștia nu au nicio problemă în a accepta învățătura conservatoare potrivit căreia Daniel a scris profeția ce-i poartă numele în secolul 6, probabil prin anul 530 î.Cr.¹¹

Alte variante sunt „înainte de anul 530 î.Cr.”¹² sau „circa 536-530 î.Cr.”¹³

8 Biblia, traducerea Dumitru Cornilescu (1924): Matei 24:15 – „De aceea, când veți vedea «râciunea pustiirii», despre care a vorbit prorocul Daniel, «așezată în Locul Sfânt» – cine citește să înțeleagă!”

9 J. Dwight Pentecost, *Daniel*, în John F. Walvoord & Roy B. Zuck, *Comentariu al Vechiului Testament*, Editura Fundației E.B.E., Cluj-Napoca, 2010, p. 1312.

10 Antiochus IV Epiphanes (215-164 î.Cr.), rege al Regatului Seleucid (175-164 î.Cr.). A cucerit Ierusalimul (168 î.Cr.), a interzis practicarea religiei mozaice, sub orice aspect al ei, și a profanat Templul de la Ierusalim.

11 William MacDonald, *Comentariul biblic al credinciosului. Vechiul Testament*, Ediție revizuită, Editura Agape, Făgăraș, 2011, pp. 889-890.

12 ***, *Biblia sau Sfânta Scriptură. Ediția de studiu Thompson*, Editura Universității Emanuel, 2002, p. 925.

13 ***, *Biblia de studiu pentru o viață deplină*, p. 1142.

În privința așezării în canonul Bibliei, cartea Daniel ocupă un loc în Vechiul Testament. Acesta este format din 39 de cărți, ordinea lor fiind diferită în canonul evreiesc față de cel creștin. În canonul evreiesc este inclusă la cărțile istorice (ketuvim):

Tabel 1 – Canonul Vechiului Testament în Biblia ebraică¹⁴		
Legea (Torah)	Profeții (Neviim)	Scrierile (Ketuvim) Hagiografele
TANAK		
(Ta)	(Na)	(K)
1. Genesa	a) Profeții timpurii (Neviim Rișonim)	a) Poetice
2. Exodul	6. Iosua	14. Psalmii
3. Levitivul	7. Judecători	15. Proverbe
4. Numeri	8. Samuel (1 și 2)	16. Iov
5. Deuteronom	9. Împărați (1 și 2)	b) Sulurile Meghilot
	b) Profeții târzii (Neviim Acharonim)	17. Cântarea cântărilor
	10. Isaia	18. Rut
	11. Ieremia	19. Plângerile lui Ieremia
	12. Ezechiel	20. Eclesiastul
	13. Cartea celor 12	21. Estera
		c) Istorice
		22. Daniel
		23. Ezra-Neemia
		24. Cronici (1 și 2)

În canonul creștin, cu specificarea că ne referim la cel protestant, care nu include și cărțile apocrife, ea face parte dintre cărțile profetice (profeții mari):

14 Gheorghe Dragoman, Introducere în Vechiul Testament, Note de curs, Institutul Teologic Creștin după Evanghelie Timotheus din București, p. 17.

Tabel 2 – Canonul Vechiului Testament în Biblia protestantă			
Legea (Pentateuh)	Cărțile Istorice	Cărțile Poetice	Profeții
1. Genesa	6. Iosua	18. Iov	a) Profeții mari
2. Exodul	7. Judecători	19. Psalmii	23. Isaia
3. Levitic	8. Rut	20. Proverbe	24. Ieremia
4. Numeri	9. 1 Samuel	21. Ecclesiastul	25. Plângerile lui Ieremia
5. Deuteronom	10. 2 Samuel	22. Cântarea Cântărilor	26. Ezechiel
	11. 1 Împărați (1 Regi)		27. Daniel
	12. 2 Împărați (2 Regi)		b) Profeții mici
	13. 1 Cronici		28. Osea
	14. 2 Cronici		29. Ioel
	15. Ezra		30. Amos
	16. Neemia		31. Obadia
	17. Estera		32. Iona
			33. Mica
			34. Naum
			35. Habacuc
			36. Țefania
			37. Hagai
			38. Zaharia
			39. Maleahi

În privința conținutului, cartea este structurată pe doisprezece capitole, între care primele șase relatează evenimente din viața lui Daniel și a prietenilor săi în exil, iar celelalte șase conțin profeții primite de Daniel cu privire la istoria și viitorul lumii.

Tabel 3 – Conținutul cărții Daniel¹⁵	
Capitolul 1	Din Iudeea în Babilon: prima deportare
Capitolul 2	Primul vis al lui Nebucadnețar
Capitolul 3	Cuptorul aprins și tinerii evrei
Capitolul 4	Al doilea vis al lui Nebucadnețar
Capitolul 5	Belșațar și scrierea de pe perete
Capitolul 6	Daniel în groapa cu lei
Capitolele 7-12	Viziuni și profeții

¹⁵ Bogdan Emanuel Răduț, *Eroii unei generații. Mesaje biblice din cartea Daniel*, Editura Sitech, Craiova, 2016, p. 14.

Istoria cărții Daniel se întinde pe aproximativ 80 de ani, și cuprinde un regat distrus, două imperii puternice, nouă împărați și multe evenimente istorice:

Tabel 4 - Împărații și împărățiile din vremea lui Daniel ¹⁶		
Ioiachim	609-597 î.Cr.	Iudeea
Nebucadnețar	605-562 î.Cr.	Babilon
Evil Merodac	562-560 î.Cr.	
Neriglisar	560-556 î.Cr.	
Labashi Marduc	556 î.Cr.	
Nabonide	556-539 î.Cr.	
Belșazar (corege)	553-539 î.Cr.	
Cir persanul	539-530 î.Cr.	Medo-Persia
Darius medul (corege)	539-525 î.Cr.	

Cartea Daniel a fost scrisă de profetul Daniel, în secolul VI î.Cr, este inclusă în Vechiul Testament și are un conținut narativ (istoric) și profetic.

3. Provocările libertății religioase și de conștiință în cartea Daniel

În primele șase capitole, care conțin narațiuni istorice, regăsim și trei episoade de provocări în ceea ce privește libertatea religioasă și de conștiință. Aceste provocări contravin și demnității umane, pentru că omul este liber să-și aleagă propria credință.

3.1. Provocarea identității personale (Daniel 1:1-21)

Daniel a ajuns rob în Babilon odată cu prima deportare a evreilor: „În al treilea an al domniei lui Ioiachim, împăratul lui Iuda, Nebucadnețar, împăratul Babilonului, a venit împotriva Ierusalimului și l-a împresurat.” (v. 1). Dacă Ioiachim¹⁷ a ajuns la domnie în anul 609 î.Cr., deportarea a

16 Ibidem, p. 15.

17 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Historical and biblical features of the last five kings of the Kingdom of Judah”, în *Proceedings of the Conferences on the Dialogue between Science and Theology. Dialogo*, vol. 2, nr. 1. nov. 2015, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina. Powered by: RCDST (Research Center on the Dialogue between Science & Theology), Ovidius University of Constanta. Romania, pp. 231-239.

avut loc undeva în anul 605 î.Cr., fiind prima deportare din cele trei ale iudeilor spre Babilon.

Împăratul Nebucadnețar a dat ordin șefului (căpeteniei) famenilor, numit Așpenaz, să selecteze câțiva tineri evrei pentru a studia în școala lui. Selecția a urmat câteva criterii specifice. Ei trebuiau să fie „de neam împărătesc și de viță boierească” (v. 3), să aibă abilități fizice și intelectuale: „fără vreun cusur trupesc, frumoși la chip, înzestrați cu înțelepciune în orice ramură a științei, cu minte ageră și pricepere, în stare să slujească în casa împăratului” (v. 4), și „să învețe scrierea și limba haldeilor” (v. 4). Școala aceasta dura „timp de trei ani” (v. 5) și avea ca rezultat o funcție de demnitate publică: „după care aveau să fie în slujba împăratului” (v. 5). Bineînțeles că studenții erau făcuți și fameni (eunuci, castrați).

În acest context apar numele celor patru tineri iudei, care fac subiectul câtorva istorii de viață relatate în carte, și anume Daniel, Hanania, Mișael și Azaria (v. 6). Nu se spune „câți captivi au fost duși acolo, dar patru sunt menționați aici cu numele datorită rolului lor semnificativ pe care îl vor avea mai târziu în Babilon”¹⁸.

Prima problemă cu care s-au confruntat acești tineri în Babilon a fost pierderea numelor lor iudaice¹⁹, pentru că Așpenaz le schimbă numele (v. 7): Daniel (Dumnezeu este judecătorul meu) a devenit Belțșar (Bel îi protejează viața), Hanania (Dumnezeu e îndurător) a devenit Șadrac (Servitorul zeului Sin), Mișael (Cine este ce e Dumnezeu?) a devenit Meșac (Am devenit slab), iar Azaria (Dumnezeu a ajutat) a devenit Abed-Nego (Servitor al lui Nego/Nebo). Prin aceasta babilonienii nu făceau altceva decât să le taie rădăcinile lor spirituale. Numele evreiești „erau cu referire la Dumnezeu (Yahveh/Yehovah), cum vedem la toți patru, iar acest lucru era deranjant pentru un imperiu păgân”, de aceea „schimbându-le numele, de fapt doreau să le schimbe identitatea”²⁰. Așpenaz „părea hotărât să șteargă orice mărturie despre Dumnezeul Israelului de la curtea babiloniană”, pentru că „numele pe care le-a dat celor patru tineri se refereau la supunerea lor față de zeii Babilonului”²¹. Prin

18 J. Dwight Pentecost, *op.cit.*, p. 1317.

19 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Prophetic symbols in the book of prophet Daniel”, în *Dialogo. Religion and Society: Agreements & Controversies. Proceedings of the annual Conferences on the Dialogue between Science and Theology*, vol. 3, nr. 1, nov. 2016, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina. Powered by: RCDST (Research Center on the Dialogue between Science & Theology), Ovidius University of Constanta. Romania, pp. 297-304;

20 Bogdan Emanuel Răduț, *op.cit.*, p. 25.

21 J. Dwight Pentecost, *op.cit.*, p. 1318.

aceasta, „babilonienii au sperat ca noile nume să-i ajute pe tinerii evrei să-L uite pe Dumnezeu lor și treptat să devină tot mai asemănători cu păgânii alături de care trăiau și studiau”²².

Tânărul Daniel a hotărât să nu-și piardă specificul național evreiesc, refuzând să se compromită (v. 8). Daniel nu a acceptat ca, odată cu schimbarea numelui, să-și schimbe și identitatea sa evreiască. Pus în școală, „a dat curând dovadă de o înțelepciune cu totul ieșită din comun, dar mai ales s-a evidențiat prin capacitatea supranaturală de a pătrunde în lumea lui Dumnezeu și de a primi tălmăciri pentru vise și vedenii”²³.

Acești patru tineri și-au păstrat identitatea evreiască, și-au păstrat mâncarea lor kosher și și-au păstrat credința lor în singurul Dumnezeu viu și adevărat, Dumnezeu lui Israel, Dumnezeul părinților lor și Dumnezeul lor personal. Iar acest Dumnezeu i-a cinstit într-un mod deosebit, pentru că „între toți tinerii aceia nu s-a găsit niciunul ca Daniel, Hanania, Mișael și Azaria” și „de aceea, ei au fost primiți în slujba împăratului” (v. 19). La vremea testării împărătești, Nebucadnețar a constatat că „în toate lucrurile care cereau înțelepciune și pricepere și despre care îi întreba [...], îi găsea de zece ori mai destoinici decât toți vrăjitorii și cititorii în stele care erau în toată împărăția lui” (v. 20).

Ca răspuns la această provocare, „Daniel nu-și compromite convingerile pentru a semăna cu alții”, ci el „trăiește toată viața diferit de mulțime și contra curentului”. De aceea, „dacă nu știu cine sunt, mă voi trezi într-o lume largă împins din toate și în toate direcțiile”, „dacă nu știu cine sunt, nu voi ști ce vreau și ce scop am în viață” și „dacă nu știu cine sunt, voi fi cine vor alții să fiu”²⁴.

Identitatea proprie face parte din demnitatea umană și nu ar trebui să se supună unor forțe externe care s-o definească, s-o stabilească sau s-o schimbe după bunul plac. A respecta demnitatea umană presupune și a respecta identitatea fiecărui om, cu valorile, istoria și educația lui.

3.2. *Provocarea închinării publice (Daniel 3:1-30)*

Cel de-al doilea caz s-a petrecut în vremea aceluiași împărat Nebucadnețar. Există „un interval de 20 de ani între acest capitol și evenimentele din capitolul 2”²⁵, cel cu visurile lui Nebucadnețar.

22 Warren W. Wiersbe, *Comentariul lui Warren Wiersbe pe Vechiul Testament*, Editura Societatea Biblică din România, Oradea, 2014, p. 562.

23 Daniel Brânzei, *op.cit.*, p. 53.

24 Bogdan Emanuel Răduț, *op.cit.*, p. 26.

25 Warren W. Wiersbe, *op.cit.*, p. 568.

De data aceasta evenimentul s-a petrecut într-un spațiu special amenajat: „Împăratul Nebucadnețar a făcut un chip de aur, înalt de șai-zeci de coți și lat de șase coți. L-a ridicat în valea Dura, în ținutul Babilonului.” (v. 1). Împăratul a ridicat un idol de dimensiuni considerabile (h=27 m, l=2,7 m) și a cerut ca oamenii să se închine la acest idol, sub amenințarea pedepsei cu moartea în caz de refuz.

Aceasta era o închinare stabilită de om, și era una impusă, falsă și idolatră: „Iar un crainic a strigat cu glas tare: <Iată ce vi se poruncește, popoare, neamuri, oameni de toate limbile! În clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, lăutei, psaltirei, cimpoiului și a tot felul de instrumente de muzică, să vă aruncați cu fața la pământ și să vă închinați chipului de aur pe care l-a înălțat împăratul Nebucadnețar. Oricine nu se va arunca cu fața la pământ și nu se va închina va fi aruncat chiar în clipa aceea în mijlocul unui cuptor aprins.” (v. 4-6). Nu este menționat numele vreunui zeu, de aceea „se poate deduce faptul că Nebucadnețar nu onora pe niciunul dintre zeii Babilonului, ci institua o nouă formă de închinare religioasă, în centrul căreia se afla statuia aceasta”²⁶. De aceea, unii consideră că era „probabil o statuie ce îl reprezenta pe el însuși, în cadrul cultului împăratului”²⁷. Părerile rămân încă împărțite. Dar, „așa funcționează inima omului când nu-L onorează pe Dumnezeu: omul se glorifică pe sine și încearcă să-i facă pe toți ceilalți să i se închine”²⁸.

Două închinări în conflict, iar tensiunea care se creează între cele două sisteme e dată de conflictul dintre Împărăția lui Dumnezeu și împărăția diavolului, lumină și întuneric, adevăr și minciună, autentic și fals.

Închinarea adevărată, aceea „în duh și în adevăr” (Ioan 4:23-24) despre care vorbește Domnul Isus Cristos, nu este agresivă și nu forțează pe oameni de adevărul ei, ci ea doar se trăiește și se răspândește. Ieremia Rusu a definit închinarea ca fiind „omagiul plin de reverență, de umilință, de supunere, pe care-l aduce credinciosul lui Dumnezeu, Singurul vrednic în mod absolut de aceasta.”²⁹ Închinarea falsă de obicei este impusă, și folosește forța pentru impunerea ei. În fața acestei provocări, trei tineri au făcut opoziție, fiind credincioși conștiinței lor și credinței în

26 J. Dwight Pentecost, *op.cit.*, p. 1325.

27 Vasile Talpoș, *op.cit.*, p. 258.

28 Warren W. Wiersbe, *op.cit.*, p. 568.

29 Ieremia Rusu, *Bazele biblice ale dogmaticii creștine după Evanghelie*, Editura Universitară, București, 2015, p. 197.

singurul Dumnezeu viu și adevărat. Nu au fost niște disidenți vocali, ci doar au refuzat să se închine unui zeu fals și n-au acceptat să fie obligați de alții. Și nu doar atât, dar au fost gata să plătească și prețul pentru curajul și loialitatea lor față de Dumnezeu.

Cei trei evrei nu s-au adresat ei înșiși împăratului, sfidându-l cu refuzul lor, ci au fost acuzați de consilierii acestuia: „Dar sunt niște iudei, cărora le-ai dat în grijă treburile ținutului Babilonului, și anume Șadrac, Meșac și Abed-Nego, oameni care nu țin seama deloc de tine, împărate. Ei nu slujesc dumnezeilor tăi și nu se închină chipului de aur pe care l-ai înălțat tu!” (v. 12). Consilierii „au căutat, cu siguranță, să intre în grațiile împăratului, făcând o comparație între refuzul celor trei evrei de a se închina chipului și închinarea lor”³⁰.

Aici apare problema închinării publice. Trei evrei nu s-au supus obligativității de a se închina chipului, sub amenințarea cuptorului aprins, și au invocat libertatea de închinare potrivit propriei lor conștiințe: „Noi n-avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus. Iată, Dumnezeul nostru căruia Îi slujim poate să ne scoată din cuptorul aprins, și ne va scoate din mâna ta, împărate. Și chiar de nu ne va scoate, să știi, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi și nici nu ne vom închina chipului de aur pe care l-ai înălțat!” (v. 16-18).

A urmat unul dintre cele mai miraculoase episoade din Sfânta Scriptură. Mâniat, Nebucadnețar i-a condamnat la moarte pe cei trei. Au fost legați cu propriile haine (v. 21) și aruncați în cuptorul aprins și încins la o intensitate de șapte ori mai mare decât era normal. Probabil este prima dată când se poate vorbi despre un holocaust evreiesc. Dar Dumnezeu a onorat loialitatea slujitorilor Săi și i-a protejat și i-a salvat din cuptorul aprins: „Dregătorii, îngrijitorii, cârmuitorii și sfetnicii împăratului s-au strâns și au văzut că focul n-avusese nicio putere asupra trupului acestor oameni, că nici perii capului lor nu se pârliseră, hainele le rămăseseră neschimbate și nici măcar miros de foc nu se prinsese de ei.” (v. 27).

Finalul rămâne mai mult decât surprinzător, pentru că cei trei disidenți au avut o soartă neașteptată. După toate cele întâmplate, „împăratul a înălțat pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego la mare cinste în ținutul Babilonului” (v. 30). Din mulțime în foc și din foc la curtea împărătească. Un traseu total neașteptat pentru acea zi, și numai Dumnezeu a putut să schimbe soarta lor.

30 J. Dwight Pentecost, *op.cit.*, p. 1326.

Așadar, libertatea religioasă nu permite omului să fie conștiință pentru alt om și să decidă închinarea pentru alții. Este dreptul fiecărei persoane să aleagă modul de închinare publică, potrivit conștiinței proprii și, bineînțeles, respectând legislația în vigoare a statului.

3.3. *Provocarea închinării private (Daniel 6:1-28)*

Cea de-a treia situație s-a petrecut în capitala noului Imperiu Medo-Persan, la Susa. Protagonistul principal este chiar bătrânul profet Daniel. De la deportarea sa (605 î.Cr.) și până la acest episod (539 î.Cr.) se apropia împlinirea termenului de 70 de ani, perioada exilică profețită de Ieremia pentru evrei (Ieremia 25:11)³¹. Acum, Daniel avea peste 80 de ani și o solidă experiență în conducerea de stat. A fost demnitar sub șase împărați în Babilon, iar acum avea doi conducători în noul imperiu: persanul Cyrus și medul Darius. Viața lui Daniel a fost plină de surprize. La vârsta adolescenței ajunge prizonier de război și deportat din Iudea în Babilon, iar la bătrânețe ajunge prizonier de război din Babilon la Susa. Dar vârsta „nu este o apărare în fața ispitei și a încercării”³².

Dincolo de faptul că era un demnitar cu experiență, Daniel era un om cu o conduită și o moralitate exemplară, „pentru că în el era un duh înalt” și „era credincios și nu se găsea nicio greșeală la el și niciun lucru rău” (v. 3-4).

Cu toate acestea, satrapii împăratului au fost conduși de sentimente de invidie și nu doreau avansarea acestui venetic pentru ei, drept pentru care au inventat o lege prin care să oprească închinarea privată a oamenilor: „Toate căpeteniile împărăției, îngrijitorii, dregătorii, sfetnicii și cârmuitorii sunt de părere să se dea o poruncă împărătească, însoțită de o aspră oprire, care să spună că oricine va înălța, în timp de treizeci de zile, rugăciuni către vreun dumnezeu sau către vreun om, afară de tine, împărate, va fi aruncat în groapa cu lei.” (v. 7). O astfel de lege contravine oricărei idei de libertate religioasă și de conștiință. Contextul biblic ne arată clar că legea era „cu dedicație” pentru înlăturarea lui Daniel din aparatul central administrativ al imperiului. Iar împăratul, „fără îndoială flatat, a consimțit la semnarea acestei legi, care, conform obiceiului medo-persan,

31 Biblia, traducerea Dumitru Cornilescu (1924): Ieremia 25:11 – „Toată țara aceasta va fi o paragină, un pustiu, și neamurile acestea vor fi supuse împăratului Babilonului timp de șaptezeci de ani.”

32 Warren W. Wiersbe, *op.cit.*, p. 578.

era irevocabilă”³³, pentru că „istoria arată că Darius era ușor de influențat prin flatare”³⁴.

Daniel nu s-a supus acestei legi, ci și-a păstrat închinarea proprie, potrivit conștiinței sale și a credinței în Dumnezeu cel Viu și Adevărat: „Când a aflat Daniel că s-a iscălit porunca, a intrat în casa lui, unde ferestrele odăii de sus erau deschise înspre Ierusalim, și de trei ori pe zi în-genunchea, se ruga și lăuda pe Dumnezeu lui, cum făcea și mai înainte.” (v. 10). Daniel a ales închinarea adevărată, pentru care a fost și gata să plătească prețul, „a preferat să fie mai bine mâncat de lei decât să lipsească de la vreo întâlnire de rugăciune”³⁵. Ca urmare, a fost aruncat în groapa cu lei, dar a fost izbăvit de Dumnezeu în mod miraculos. De aceea, „un astfel de Dumnezeu trebuie să fie venerat și adorat”, pentru că „în ciuda opoziției satrapilor și a administratorilor, Daniel a fost onorat și a trăit sub domnia lui Darius și sub domnia lui Cir.”³⁶

Istoria lui Daniel în groapa cu lei este destul de cunoscută și de populară, mai ales în rândul copiilor. Dar dincolo de povestea în sine, ea este expresia unei problematice încă actuale. Imixtiunea în intimitatea închinării private încalcă flagrant libertatea religioasă, dar Dumnezeu onorează pe toți aceia care sunt gata să moară pentru credința adevărată și pentru libertatea de a se închina Dumnezeului adevărat.

Concluzii

Cartea Daniel a fost scrisă pentru încurajarea evreilor prin dezvăluirea planului suveran al lui Dumnezeu cu ei. Cu toate că evreii erau în robie și aveau să stea acolo timp de șapte decenii, ca pedeapsă pentru idolatrie, planul lui Dumnezeu continua să se împlinească cu ei. În primele capitole ale cărții se întâlnesc mai multe narațiuni istorice, cinci petrecute în Babilon și una în Persia. Între acestea șase, trei abordează probleme pe care le putem încadra la libertate religioasă. Din aceste situații, prezentate mai sus, se pot extrage trei principii în promovarea libertății religioase și de conștiință.

În primul rând, libertatea religioasă și de conștiință include libertatea propriei identități confessionale. Credința și confesiunea unuia trebuie s-o respecte și pe a celuilalt, chiar dacă nu o acceptă sau nu o înțelege.

33 J. Dwight Pentecost, *op.cit.*, p. 1335.

34 Warren W. Wiersbe, *op.cit.*, p. 579.

35 *Ibidem.*

36 *Ibidem.*

În al doilea rând, libertatea religioasă și de conștiință include libertatea închinării publice. Practicarea credinței în mod public se face prin respectarea prevederilor legislative ale fiecărei țări, dar și prin respectarea practicilor și particularităților confesionale.

În cele din urmă, libertatea religioasă și de conștiință include libertatea închinării private. Ea respectă intimitatea omului cu Dumnezeu, în modul personal și particular.

Așadar, lupta pentru libertatea religioasă și de conștiință dăinuie de veacuri și nu se va termina câtă vreme încă mai sunt, și vor mai fi, abuzuri de corectat. Dar, dacă Dumnezeu respectă libertatea omului, și omul trebuie să-l respecte pe cel de lângă el. Doar așa se protejează demnitatea umană, care este inviolabilă.

Bibliografie

- ♦ ***, *Biblia cu explicații*, Christian Aid Ministries, Ohio, SUA, 1998.
- ♦ ***, *Biblia de studiu pentru o viață deplină*, Life Publishers, Oradea, 2004.
- ♦ ***, *Biblia sau Sfânta Scriptură. Ediția de studiu Thompson*, Editura Universității Emanuel, 2002.
- ♦ DRAGOMAN, Gheorghe, *Introducere în Vechiul Testament*, Note de curs, Institutul Teologic Creștin după Evanghelie Timotheus din București.
- ♦ MACDONALD, William, *Comentariul biblic al credinciosului. Vechiul Testament*, Ediție revizuită, Editura Agape, Făgăraș, 2011.
- ♦ RĂDUȚ, Bogdan Emanuel, *Eroii unei generații. Mesaje biblice din cartea Daniel*, Editura Sitech, Craiova, 2016.
- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Prophetic symbols in the book of prophet Daniel", în *Dialogo. Religion and Society: Agreements & Controversies. Proceedings of the annual Conferences on the Dialogue between Science and Theology*, vol. 3, nr. 1. nov. 2016, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina. Powered by: RCDS (Research Center on the Dialogue between Science & Theology), Ovidius University of Constanta. Romania, pp. 297-304.
- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Elements of the biblical-religious philosophy regarding the causes of destruction of Jerusalem and the Temple from Jerusalem in view of the American author Ellen G. White", în *Proceedings of The 3rd Virtual Conference QUAESTI (QUAESTI-2015)*, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina, Slovak Republic, vol. 3, issue 1, 2015, pp. 199-205.

- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Historical and biblical features of the last five kings of the Kingdom of Judah", în *Proceedings of the Conferences on the Dialogue between Science and Theology. Dialogo*, vol. 2, nr. 1. nov. 2015, Publisher: EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina. Powered by: RCDST (Research Center on the Dialogue between Science & Theology), Ovidius University of Constanta. Romania, pp. 231-239.
- ✦ RUSU, Ieremia, *Bazele biblice ale dogmaticii creștine după Evanghelie*, Editura Universitară, București, 2015.
- ✦ SCHULTZ, Samuel J., *Călătorie prin Vechiul Testament*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2008.
- ✦ TALPOȘ, Vasile, *Studiu introductiv în profeția Vechiului Testament*, Editura Cartea Universitară, București, 2006.
- ✦ TRUȚA, Ioan, *Istoria Sfintelor Scripturi. Vol. I. Vechiul Testament*, Editura Uniunii Comunităților Creștine Baptiste din România, București, 1981.
- ✦ WALVOORD, John F. & ZUCK, Roy B., *Comentariu al Vechiului Testament*, Editura Fundației E.B.E., Cluj-Napoca, 2010.
- ✦ WIERSBE, Warren W., *Comentariul lui Warren Wiersbe pe Vechiul Testament*, Editura Societatea Biblică din România, Oradea, 2014.